

De stadsververij

*In een vorig artikel over **het blauwverven** in de 16de eeuw te Poperinge, hadden we het over de manier waarop dit in de middeleeuwen geschiedde.*

Na de Beeldenstorm en de totale ruïne van Poperinge in 1583, werd Poperinge in het begin van de 17de eeuw traag heropgebouwd. De glorie van het Poperingse laken was voorbij, maar men bleef een textielindustrie houden door dat men 'baai en saai' bleef weven.

We vinden in de stadsrekening van het werkjaar 1609 – 1610 een eigenaardig betalingsartikel:

Betaelt **Dierick Spetebroot** over ghedooght te hebben dat **den varwere ende convoyerie** vande sayen ghevarwt heeft xv – 15 - varwten **in zyne varwerie** by accorde met hem ghemaect van **l – 50 - schele parisis van elcke varwte** par ordonnancie vande vde – 5de januari - january 1610 – vutter camere de somme van – xxxv – 35 - pond parisis.

We zien dus dat het magistraat een premie van 50 schele geeft voor elk stuk saai of baai dat geverfd werd.

Ondanks dat er dus een privé-initiatief bestaat, beslist het magistraat van Poperinge om zelf een 'Vaerverie' op te richten om de baai – en saaihandel verder te steunen.

Daarbij rijst natuurlijk de vraag, waarom zou het magistraat dit initiatief nemen? Of was Spetebroot zijn ververie misschien niet in Poperinge?

We lezen daar het volgende:

Item betaelt **Maeyken doutste dochtere van Gheleyn Beaugrandt** in minderynghe van de coop van **thuis staende op tReckhoff** daer den **convoyerie vande sayen** jeghenwoordelick wont twelcke de stede jehens Cornelis Pierens haeren vooght ghecocht heeft, par twee ordonnancies vutter camere, tsamen – xlviij pond parisis.

Situering in de Atlas der buurtwegen – 1841

Dit erf is waarschijnlijk hetzelfde dat Steven Beaugrandt in 1576 kocht, en was gelegen op de hoek van de huidige Rekhof – en Ieperstraat waar hij 'een huidevetterij' uitbaatte.

Als men in de Ieperstraat staat is het het erf gelegen aan de rechterkant van de Rekhofstraat. Het erf had gezien zijn functie, vrijwel zeker een

uitgang tot aan de Vleterbeek.

Ook voor zijn functie als 'ververie' was de schipvaart dus belangrijk.

*Het gebouw had bij de aankoop reeds een functie als '**convoyerie van de sayen**'.*

'Convoyeren' wilt zoveel zeggen als 'begeleiden'. We nemen dus aan dat deze 'convoyerie' de 'distributie' deed van het in Poperinge geproduceerde baai en saai.

Eigenlijk wilde men dus het gemeentelijk initiatief van de 'concoyerie' uitbreiden met een ververij.

In de stadsrekening vinden we een hele reeks posten terug omtrent de verbouwing van dit huis tot een ververij.

Andere betaelynghen ghedaen vande reparatien ende wercken ghedaen ande caulchiede, brugghen, schipvaert ende overdraeghen, zoo binnen als buuten der stede, mitasgaders van tmaken vande nieuwe verwerie ende convoyerie vande saeyen opt Reckhoff, met alle de toebehoorten daer toe dienende

Eerst betaelt **Jaecques Mahieu ende Michiel Prevost** zaghers over ghezaeght thebben iiijc xxx voeten eecken plancken tot drie ponden parisis thondert

Item iijc lx voeren abeelen bert tot xv schele thondert ende ijc xxv voeten zillen tot j schele de voet

Item van tspletten an lx abeelen ende popelieren bullen tot xvj schele elcke snee,

Item over tvellen van xij boomen zoo ter grooter, eecke als op **tMaegdaleene hoff**, omme de gooten vande **nieuwe verwerie** ende de stylen vande pollye, tsamen par billet vande xvijde july 1610 – de somme van iiij xx xij pond vj schele parisis

...

Item betaelt **Andries Snep** ende zyn medegheselle matsers, over huerlieden hantwerck int maeken vande **vierstede, twee fourneelen ende paveeren vande varwerie** opt Rekchoff, met datter meer toebehoert par acht billetten - tjste – 't eerste vande xxiiijde – 24 ste - january 1610 ende tlaste vande xijde – 12de - april daernaer beloopende tsamen ter somme van – iiijxx xiiij – 93 - pond parisis

Item betaelt **Mahieu Baelden**, matser, over ghevoet te hebben de voornoemde **varwerie** ende gherepareert een deel van t'oude huus, ...

Betaelt **Goris vande Abeele, stroydecker** van zynen style, over zyn hantwerck van ghedeckt te hebben de voornoemde **varwerie** begrepen den loon van de diendere, den tyt van vichthien daeghen tot xv schele parisis sdaeghs metsgaders de leverynghe van vm – 5000 - wissen tot ij – 2 - schele- 18de - thondert – tsamen par billet vande xvijde decembris xvjc neghene – xxxv pond parisis

Item betaelt **Andries Anthoine** calchiedemaekere over zyn hantwerck in tvermaeken ende repareren van de calchiede inde Ghasthuusstraet, Iperstraete, de rirole op de Oude Marckt, mede Leverstraete, **twaeterghank metter rirole vande varwerie** opt Reckhoff **ende tpaveren vande zelve varwerie**, opde Werfstraete, Wellincstraete, Elsenbrugghestrete ende meer ander plaetsen par xxvj billetten, tlatste vande iiijde octobris 1610 de somme van ijc xxxxiij pond

Item betaelt den zelve over de leverynghe van xvij haecken an tzitten van de wet in St. Bertins kercke, xij houdevasten, zes iseren baeren weghende lx pont, **vier branders om de twee forneelen vane varwerie** weghende 93 pont – **een iseren bant rontsomme tcleene fourneel weghende xiiij ponden**, tsamen de somme van – xlj pond xiiij schele

Item betaelt **Christiaen de Vynck**, timmeman over zyn hantwerck den tyt an xxxiiij daeghen zyn tweeden tot iij pond sdaeghs beghinnende den vjde juny 1609 tot den vijde decembris der naer eerst over tvellen van vier boomen tvermaeken vande **Nieustraetbrugge**, of ende an **gheslegghen het varvhuus, twee perssen om de saeyen vermaeckt, een onderlat ghemaeckt van l voeten lanck ende nadere diversche refectien**, de somme van – ijc ij – 202 - pond parisis

Item betaelt **Claude de Ghee** over ghelevert ende ghevlicht tghebben den opper dweersweegh **ende iij - 3 - payeulen inde varwerie** – par billet – iiij pond parisis

Item betaelt Antheunis de Brauwere over thalen van elf voeren ghezaeght houdt ter groote eecke ende thaelen vande gooten ende vier eecken om de polye ende wippe vande **nieuwe varwerie** ende tvoeren van witte brycken – tsamen par billet – xxvij pond parisis

Item betaelt Jan de Clerck over ghemaect thebben een nieuwe reck omme de saeyen te camen, lanck 1c voeten – par billet – xlix pond x schele parisis

Pieter de Vrient over tdelven vande pitten om tselve te stellen – par billet – xvj schele parisis

Item betaelt **Jacob Christiaen** over de leverynghe van een vichtich gley¹ om de **varwerie** te decken – par billet – viij pond parisis

Item betaelt **Syncken Sberghs** over ghelycke leverynghe van gley, de somme van viij pond parisis

Item betaelt **Jaecques Hacke** over den coop ende leverynghe van iijc en vichtich – 350 - gley ten oorboore van de voornoemde varwerie tot xvj – 16 - pond parisis elck hondert, de somme van – lvij pond parisis

Folio xxxiiij

Item betaelt **Jan Roelof** over den coop ende leverynghe van ijc gley cleen ghebynt, tot vij pond xj schele thondert – par billet – xv pond parisis

Item betaelt **Philips de Quidt** over de leverynghe an een vichtich gley ende twee plantsoenen totter **varwerie** dienende – par billet – viij pond

Item betaelt **Charles Focquet** over de leverynghe van iijc abeelen bert ende een hondert voeten reghels

omme de dueren ende vensters te maeken an **de varwerie** ...

Betaelt **Pieter Waeghers** over de leverynghe van twee moortel cuupen ende een waterseule ten behouwe vande matsers int werck vande nieuwe **varwerie** – 1 – 50 - schele

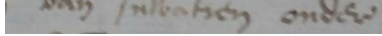
Item betaelt **Jacques du Bois** over ghedolven te hebben alle de eerde om tmatsen vande voornoemde **varwerie** – par billet – iiij pond x schele

Item betaelt den zelve over t'placken vande gheheele **varwerie** ende eenighe payeulen an toude huuzeken ende ghedolven de plaetse om de zelve te voeten ende d'aerde daer toe – par billet – xij pond x schele

Item betaelt **Joos Verhaeghe** over de leverynghe van jc en x voeten **vlechthout** ende vj – 700 - banderoen, xlvij voeten latten ende diversche latten in de payeulen – tsamen totter **varwerie** al dienende ende ghebruuckt – par billet – xxix pond xij schele parisis

Item van latten ende banderoen om tgat vande vierstede te stoppen par billet – x schele

Item betaelt **Willem Romero** over de leverynghe van xxxij rechte plantsoenen ten behouwe vande nieuwe **varwerie** par billet vande xxix de january 1610 – viij pond parisis

Item betaelt **Jaecques du Boys** over tdelfven vande onder de **twee forneelen vande zelve varwerie** de somme van – iiij pond parisis

An **Maeyken van Losvelde** over tvermaken ende herschicken van tboeye vande cleene ektele inde **varwerie** opt Reckhof – iiij pond parisis

An **Phlips Sluuzeman** over de leverynghe an een bondel fasseelen ende twee fagoten omme tcleene forneel te stellen – vj schel vj deniers

¹ Gley = Stroo, bepaaldelijk lang en gezuiverd stroo, dienende voor dakstroo (fr. glui), bedstroo, ook bindstroo, alsmede voor het bestrooien van vloeren; vgl. bies en beneden het aangehaalde uit De Bo.

Betaelt **Jan Lambrecht** ende zyn broeders over t'delfven ende vutvoeren vande eerde vanden coolpit ende ghehaelt te hebben het calck dienende om denzelven te maeken met andere wercken by billiette ghespecifiert – v pond parisis

An **Jacques de Smet** over tstoppen vande haghe ter voornoemde **varwerie** – xxxij schele

An **Jan Scherpereel** over leverynghe van glazenveynsters ter zelven **varwerie** – l schele

Betaelt **Willem de Vos** over leverynghe van naghels – par billet – lvj schele

Betaelt **Tomas Halaert** over den coop ende leverynghe van een **brugsche coute** ter zelve platse ghestelt – de somme van – xv pond parisis

Folio xxxv

Item betaelt **Jaecques Pyre** over twazoenen ende placken van diversche payeulen inde voornoemde **varwerie** met eenighe duereweghen – iiij pond parisis

Betaelt **Antheunis de Brauwere** over de vreght van xxm – 20.000 - roo brycken verwrocht inde zelve **varwerie** tot xv schele parisis van elck duust de somme van – xl pond parisis

Item betaelt **Jan vande Peerboome** over de leerynghe van drie blecken in olie varwe gheschreven tot iij pond tstick mits xiiijc lawoenen om **tseyreck** tot xj – 11 - schele thondert ende viij schel vande vreght – tsamen par billet – xvij pond viij schele

Item den zelven ende **Jaecques Hueghelynck** over t'ovenwerck ghedaen ande zelve varwerie als verleyt te hebben de gheheele camere met abeelen bert, zeker vensters, een leere, twee jocken ghemaect om de saeyen te spoelen ende ander wercken – xiiij pond

Folio xxxvij

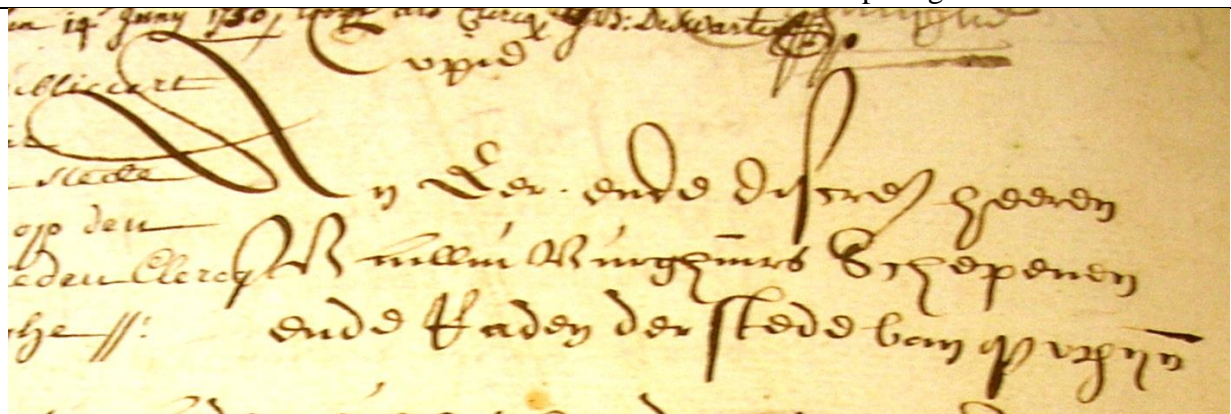
Betaelt **Robert Prevost** over gheplaecht thebben de brantozye inde **varwerie** langhes nieuwe dack par billet – iiij pond iiiij schele

Betaelt **Andries Makeblyde** over den coop van twee elsen om de goten vande **varwerie** – vij pond xij schele

Deze uitgebreide lijst werkzaamheden illustreert duidelijk dat de herbouw van dit huis tot een ververij – convoyerie een stedelijk initiatief was.

Twee jaar later, op de 19de mei 1612, wanneer de ververij dus zeker klaar is, vinden we een 'request' in de register van de resoluties.

Een remonstratie van Andries de Muelenaere – een verver voor Poperinghe - SAP 469

An Eerweerde ende discrete heeren bailliu, burcghmeesters, schepenen ende raden der stede van Poperynghe

Vertoocht in alder reverentie ende ootmoet **Andries de Muelenaere**, keurbroeder ende inzetene deser stede ende jurisdictie,

dat hy heeft eenen zoon die van style es eenen verwer zoo in **weede, meede als in cronnefyt**² ende andere coleuren ende oock friserende ende bestellende lakenen ende bayen

ende hy bevyndt datter alsnu gheene van ghelycken style en zyn

ende dat nochtans den zelvben styl inde voorseide stede wel noodich es ten dienste vande draperie – oock regard nemende dat inzetene ende kynderen van de stede meer dienen gheboordeert³ dan andere – vut redene diese zelve oock heurlieden vaderlandt meerder in recommandatie⁴ hebben, dan vremde – bidt dat ulieden believe den remonstrant t'ontfanghen voor **verwer ordinaire vander stede** opde loonen zoo men tYpre, Ryssele ende Armentiers gheeft, behoudens nochtants dat den zelvben loon zal augmenteren⁵ van zoo veele als de vrecht bedraecht van Ypre tot Poperynghe int leveren ende wedervoeren⁶ – presenterende hy remonstrant **de stede ende inzetene te dienen** van al zoo goede ende uprechte coleuren⁷ als andere – ja, beter ist moghelick met conditie dat zoo langhe hy en zynen voorseide

zoon zal de stede ende inzetene dienen zoo voorseit es, dat hy zal **vry zyn van wachte, ommestellynghe**⁸ ende andere onkosten ende lasten – oock mede dat egheene drapieren, noch lakensnyders ofte andere ghemeene inzetene en zullen vermoghen buuten de stede te doen verwen – up zelvben boeten by ulieden heeren te statuieren toelatende nochtans den verwer vande sayen te verwen tallen tyden alst hem believe zal, behoudens advertentie van achte daghen te vooren ende correspondentie met den zelvben say-verwer ende zo verre angaet **de ketels** – zoo haest den verwer moderne⁹ daervut ghescheeden zal zyn begheert den remonstrant de zelve **wel over te nemen in pryse als naer redene**, ende nopens de refectien zoo ande zolders, rekenen als andere noodelicke believe myne heeren de zelve te doen doen ten laste vande stede – als wezende **een publicque acte** ende zoo grootelick noodelick **ten welvaren van de republycke** tot al welcke conditien ende meer te verhalen in tyden ende wylen believe ulieden heeren iemant te committeren omme met den remonstrant te commen in communicatie ende met hem dien aenghande te tracteren naert behooren tzelve doende zult wel doen.

² Cronnefyt = de juiste schrijfwijze van deze 'verf' kan ik maar niet achterhalen, ofwel is het cronnofyt, cronnasyt, crannofytof crannosyt. Wat het betekent heb ik ook nergens gevonden.

³ Boreren = omboorden – blijkbaar hier in de betekenis, dat deze meer aandacht en voordelen mogen krijgen

⁴ Recommandeeren = aanbevelen

⁵ Augmenteren = verhogen

⁶ Dus hier zit het vervoer ook in de prijs

⁷ Coleuren = kleuren

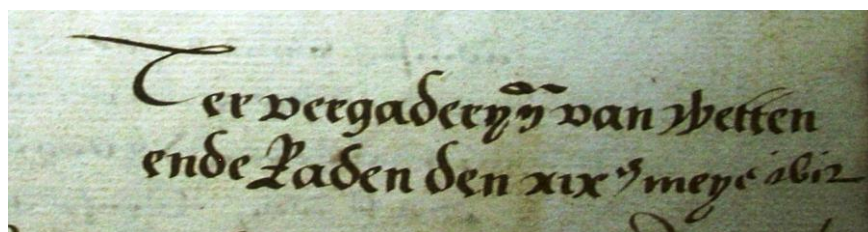
⁸ Ommestelling = stadsbelasting

⁹ Moderne = nieuwe

*Als we alles goed begrijpen, was er na de verbouwing van de 'convoyerie' tot 'ververie – convoyerie' een verver aangesteld, maar deze was blijkbaar een 'vreemde', dus zeker geen keurbroeder van Poperinge. Het zou dus best wel **Dierick Spetebroot** kunnen geweest zijn. Dit was dus duidelijk tegen de goesting van Andries De Meulenaere die zelf een zoon had die het ambacht van verver geleerd had en dus werk zocht.*

Andries de Muelenaere had op 24 december 1607 een huis op de Oude Markt te Poperinge gekocht. Vanaf dan betaalt hij een 'recoissance van een reck op d' erfve vande stede in tstraetkien neffens zyn huus' aan de stad van 4 schele.

De vergadering van het magistraat van de 19de mei 1612 moet uitsluitel brengen over deze aanvraag.

Ter vergaderynghe van wetten ende raden den xix meij 1612

Upde voorseide requeste ghepresenteert by **Andries de Muelenaere**

over zynen zone es gheresolveert¹⁰ den zelve zoone t'admitteren¹¹ totter executie¹² van zynen style ende ambacht van vaerwen zo inde **weede, meede als in cronnofyt** ende andere coleuren

en hem ten dien fyne te verlenen den ketele ende andere alame dienende tot de zelve neerynghe – wesende ter courvoyerie deser stede toe behoorende, behoudens dat hy tzelve voerneme by prise ende hem contenteren¹³ zal met zulcken loon als zullen nemen ende ontfanghen **de vaerwaers van de ommeligghende steden**, ende namelick Ypre, Armentiers ende Ryssse onderstande de loye deser stede, met exemptie¹⁴ van ommestellynghen int regard vanden voornoemde Andries subject ende dat al by provisie ende tot wederroupen

met conditie dat hy den drapier ende andere wel ende ghetrauwelick dienen zal ende daervooren stellen **souffisante boorghe**¹⁵ ende cautie telcx bewaerensse dies zal by staute gheordonneert ende ghestatueert zyn dat gheene inzetenen deser stede ende jurisdictie en zullen vermoghen eenighe lakenen, bayen, sayen ofte andere stoffen te doen vaerwen buuten deser stede op de boete van drie ponden parisis voor elck stick d'een helft ten proffyte vanden anbrynghere ende dander helft ten porffyte vande officieren vander loye

Actum als boven

Ghehoort daernaer de gouverneuren **ende twaelf mannen vanden draperie** zoo over hemlieden als over de ghemeene drapieren deser stede, de welcke naer voorgaende communicatie ende advise vande zelve drapieren, verclaerden, zoo verre hemlieden annegaet te ratifieren ende approberen¹⁶ de voorseide resolutie van wetten ende raden,

¹⁰ Resolveren = beslissen

¹¹ Admitteren = toe te laten

¹² Executie = uitvoering

¹³ Contenteren = tevreden stellen

¹⁴ Exemptie = uitzondering

¹⁵ Souffisante borghe = genoegzame waarborg

consenterende toedien den voorseide remonstrant te moghen heffen ende ontfanghen van elck stick lakene, bay ende say, **de somme van zes schelle paris** boven den loon die andere vaerwers inde voorseide omliggende steden ontfanghen zullen

ten respecte vande vrecht die de draperien daarmede verspaeren zullen,

ende dat voor **eenen tyt en termyn van zestien jaeren,**

newaere dat hanghende den zelve tyt de ghemeene drapeiren deser stede, **redelick oorzaak hadden van claghen,**

waerinne burghmeesters ende schepenen deser stede oock hebben gheconsenteert ende consenteren by desen

Actum ten camere den ijden juny 1612

Der Schwarzferber.

Alzoo den zoone van Andries de Muelenaere by myne heeren bailliu, burghmeesters, schepenen ende raden deser stede gheadmitteert es als vaerwere inde **weede, meede, crannofyt** ende andere coleuren op de conditien dien aengaende ghestipuleert ende bevoorwaert tot bewarenesse ende gheryfve vande ghemeene drapieren ende andere inzetenen deser stede

omme te welcken te veldoene de zelve Bailliu, burchmeesters, schepenen ende raden hebben ghestatueert ende gheordonneert, statueren ende ordonneren by desen, dat egheene inzetenen, drapieren ofte andere hemlieden ende vervoorderen van nu voort te doen vaerwen, eenighe lakenen, bayen, sayen ofte andere stoffen buuten dese stede ende jurisdictie inde weede, meede, crannesyt ende andere coleuren die den zoone vanden voornoemde Andries de Muelenaere vaerwen zal op de boete van iij pond paris voor elck stick, deen helft ten proffytte vanden ambrynghere ende

dander helft ten proffytte vande officieren vanden loye.

Aldus ghedaen ende gheresolveert den xix de meye 1612

Ende ghepubliceert ten bretesque den xxix ste july int zelve jaer.

Daarmee had Andries de Muelenaere volledig zijn doel bereikt. Op de 29ste oktober 1612 wordt de prijs voor het 'tblaeuwen van bayen, laeckenen ende sayen' inde weede, meede' verhoogt van 6 naar 8 schele paris.

In de stadsrekening van het werkjaar 1613 – 1614 lezen we de volgende post:

Item betaelt **Nicols de Ruellerie** ter cause van ghemaect te hebben seker **stekers tot behoufve vande warandise van de blauwvarwe** metgaders vermaect te hebben het groot slot vande bayloye par billet.

¹⁶ Ratificeren ende approberen = erkennen en goedkeuren

Daaruit mogen we besluiten dat de blauwververs van Poperinge hun **eigen keurteken** hadden om op het hun werk te steken.

In de keure 'omme d'officieren van de hooghe loye' van de 15de mei 1614 vinden we de volgende artikels terug rond het verven van het tekstiel.

Artikel 3 schrijft het volgende voor:

Mee oft Rotte:

Item de loyen¹⁷ die men zal willen **root varwen**, sullen moeten eenparich zijn van couleure zonder strepen, die men tuutten zal, met een **R**, ende anders geene, ter discretie van de officieren, wanof de voornoemde officieren alst hemlieden duncken zal, sullen de drapyer moeghen over gheven ter perickele van de drapier of zij daeraf root ofte swart maecken willen

Artikel 4 schrijft:

Item is verboden eenighe bayen te varwen om root die **stekelharich** zijn, op correctie van de officieren

We vinden nog artikel 28 dat met het verven van de bayen te maken heeft.

De wortels van de mede, meekrap of rotte werden gebruikt om de bayen rood te kleuren.

Op de 21ste september 1621 lezen we het volgende in de register van de renten – SAP 397:

Compareerde in persone **Antheunis**

Vanhecke, varwer,

woonende binnen deser stede,

bekennende ende belydende wel ende deuchdelick schuldigh te sijne

Jan Loys, mede compareerende ende accepterende

de somme van xx pond parisis van coope ende leverynghe van een **fourneelketel** by hem tsynen contentemente ontfan,

belovende de selve somme te betaelen by twee egaele payementen

danof teerste vallen sal van heden date deser in een maendt

ende tresterende ende laeste payment binnen twee maenden daernaer volghende,

belydende tot sekerthede van dien den selve ketel

omme by faulte van betalinghe de voorseyde somme ende payementen samen te verhaelen naer costume

Actum **Jan Fobert**, burghmeester ende **Frans Keerne** schepenen ten den xxi septembre 1621

¹⁷ Loyen = de met lood voorziene stukken baai of saai

Daaruit leren we dat er een nieuwe ‘verver’ in de stad is verschenen die zijn eigen ‘fourneelketel’ gekocht heeft. 2 jaar later blijkt uit het onderstaande bericht dat de stad zijn ververij aan Andries Demuelenaere verkocht. Kon het magistraat de uitzonderingspositie van Andries de Muelenaere, gezien de concurrentie, niet meer verantwoorden?

4 maart 1623 – Ververij van de stad verkocht - subalterne wetten - SAP 435

Burghemeesters ende schepenen deser stede
kennen ende belyden by desen met voorgaende advise ende communicatie daerby ghenomen,
met raeden der selve stede,
vercocht ende ghecedeert thebben an en ten proffytte van **Andries Demuelenaere**,
zeker huus ende **varwerie** staende upt **Reckhof** deser stede,
up den grondt van de heere,
hem bestreckende van “t zelve Reckhove tot in de schipvaert,
emmers alsulcke temmeraghe als de stede daeranne competeerde met de catheilen ende
allaeme daarmede gaende
metsgaders **den nieuwen varweketele** byde stede ghecocht ende aldaer ghedaen stellen,
alles volgens de prisie van welke huuse ende catheilen ghedaen den laetsten hoymaent xvic
xij -1612 - ende de notitie ghehouden van de voornoemde ketele ter stederekeninghe van de
xvide – 16de - october 1610 folio. 39
ende dat al voor **de somme van twaelf hondert twyntich ponden parisis** die den voorseyde
Andries schuldich ende ghehouden werdt te betaelen
zoo hij belooft by desen by drie egaele payementen¹⁸ het eerste te baefmisse 1623
naestcommende ende de tweeden payment ten ghelicke termijne van jaere te jaere daernaer
volghende
Blyfvende ten laste van vercooper den cheins vande voornoemde erfve van de loopende jaere
ende andere naervolghende
Actum ter camere
Desen iiiij maerte xvic xxij

Dit was ook het einde van de ‘stadsververie’. In 1612 had De Muelenaere een termijn gekregen van 16 jaar, dus eigenlijk tot 1628, maar door de opgekomen concurrentie heeft hij deze termijn niet uitgedaan. De ‘stadsververij’ heeft dus 11 jaar bestaan.

*Andries de Muelenaere moet iets voor de **21ste februari 1630** gestorven zijn, want op deze dag immers vinden de onderstaande akte waarin de kinderen van Andries de ververie verkopen aan een zekere Guy Dubie, een verkoop die eigenlijk plaats vond op de 6de februari 1629.*

In het verkoopscontract wordt er nog bedongen dat er 13 bayen door de nieuwe verver dienen gekleurd te worden.

21 februari 1630 - Ververie op het Rekhof – Renten – SAP 397

Compareerden in persooene **Pieter Vermeulen ende Mayken weduwe van Christiaen de Meulenaere** zijn huusvrouwe,
de welcke ghecedeert, opghedraeghen ende ghetranspoorteert hebben –
zoo sij doen by desen –
om ende en proffytte van **Jacob van Doene filius Jacques ende Jacob de Meulenaere filius Andries**

¹⁸ Egaele payementen – gelijke betalingen

present ende accepterende alzulck recht cause ende actie als hemlieden toekomt ende competeert vande vercoopinghe van tvijfde van de huise ende vande vaerwerie staende op 't Reckhof by hemlieden by hemlieden vercocht an **Guy Dubie** volghens den contracte ghepasseert voor den **notaris Winnebroodt** opden viden februari 1629

daeranne t'voorseyde vijde deel wettelick verbonden en veroblgiert is opden 27ste november 1629, daerop payment, **t' verwen van xiij bayen,**

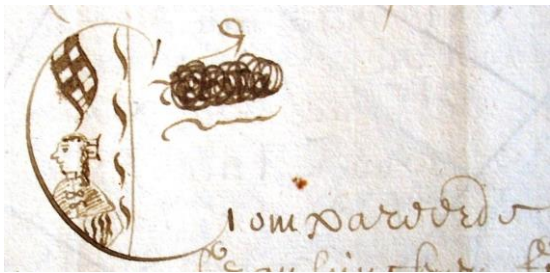
xx pond grooten te betaelen, de helft ghereet ende d'ander helft te dry coyninghe dagh eerstcommende, daerop dezelve acceptanten verschoten hebben ten ghelaghe xvij – 18 - pond parisis, daermede zij payment doen midts houdende haerlieden precysen dagh van betaelinghe

Actum present Floor ende Peereboome BB

den xxvide februari xvic xxx

De 'stadsververie' is niet de enige 'ververie' die in hete Rekhof gestaan heeft. In 1662 vinden we immers de 'requeste' tot het oprichten van een nieuwe 'ververie' in het Rekhof, maar dat is dan een ander verhaal.

13 mei 1662 - Verfverij op 't Rekhof - Renten

Compareerde in persooene **Pieter Dammere filius Pieters,**

inwoonder deser stede, te kennen ghevende dat hij

bij apostille vanden xi – 11de - mey 1662 op requeste vercreghen heeft,

consent ende permissie van mijn eerweerde heere

den proost deser stede van te moghen erigeren¹⁹ sekere varwerie op het Reckhof breeder by de selve requeste vermeldt ende dat ten fyne van te moghen verwen, de naervolghende coleuren

als grauw inne bussche, swart maercq, tristamyn, roo,t bruggeroodt, geil, citeron aurora, isabelle foerillemort, couleur de roobe ende ander van ghelicke specien

vuyt ghenomen ende ghereserveert de coleuren ghe-naemt inde **blauwcuype,**

behoudens bij den voornoemde Dedammere jaerelickx betaelende telcken St. Jansmisse anden heere proost ofte synne naercommers

sesthien ponden parisis voor recognitie

boven dordinaire cognitie dye yder varwerie es betaelende

metsgaeders passerende daer van behoorelicke bryefven van de selve xvi pond parisis omme waeranne te veldoene den selve Dedammere compareerende

heeft beloofd - soo hij doet bij desen, - anden voornoemde heere proost ende sijne

naercommers te betaelen de somme van xvi – 16 - pond parisis jaerelickx waervan het eerste jaer valen ende verschynen sal ten St. Jansmisse xvi c drieentsesstich, - 1663 –

verbindende tot versekertheydt van al tgonne voorschrevenn sijnen persoon ende goet present ende toecommende, ende al twelcke den voornoemde heere proost es accepterende waerinne den voornoemde Dammer heeft hem laeten condemneren, soo hij ghecondemneert is midts desen.

Actum desen **xijj mey 1662**

Present dheers Ryckewaert ende Elleboo, schepenen

¹⁹ Erigeren = oprichten